

No: 1281 – Mahreç İşareti

ARAPGİR TAHTA ÇİVİLİ AYAKKABI

Tescil Ettiren
ARAPGİR BELEDİYESİ

Bu coğrafi işaret, 6769 sayılı Sınai Mülkiyet Kanunu kapsamında 20.12.2021 tarihinden itibaren korunmak üzere 09.12.2022 tarihinde tescil edilmiştir.

Tescil No	: 1281
Tescil Tarihi	: 09.12.2022
Başvuru No	: C2021/000528
Başvuru Tarihi	: 20.12.2021
Coğrafi İşaretin Adı	: Arapgir Tahta Çivili Ayakkabı
Ürün / Ürün Grubu	: Ayakkabı / Halılar, kilimler ve dokumalar dışında kalan el sanat ürünleri
Coğrafi İşaretin Türü	: Mahreç işareti
Tescil Ettiren	: Arapgir Belediyesi
Tescil Ettirenin Adresi	: Köseoğlu Mah. Hükümet Cad. No:7 Arapgir MALATYA
Coğrafi Sınırı	: Malatya ili Arapgir ilçesi
Kullanım Biçimi	: Arapgir Tahta Çivili Ayakkabı ibaresi ve mahreç işareti amblemi ürünün kendisi veya ambalajı üzerinde yer alır. Ürünün kendisi veya ambalajı üzerinde kullanılmadığında, Arapgir Tahta Çivili Ayakkabı ibaresi ve mahreç işareti amblemi, işletmede kolayca görülecek şekilde bulundurulur.

Ürünün Tanımı ve Ayırt Edici Özellikleri:

Arapgir Tahta Çivili Ayakkabı; yüzünde sığır derisi, tabanında sığır köselesi kullanılan ve ayakkabı yüzünün tabana montesinin tahta çivilerle yapıldığı ayakkabıdır. Tahta çiviler 5 mm uzunluğunda, 0,5 mm kalınlığında olup fırınlanmış kayın, huş ve gürgen ağacından yapılır. Arapgir Tahta Çivili Ayakkabının; maskeretli, normal, yemeni kalıbı, atkılı, önü havuzlu, parça göbekli, bağcıklı zımbalı, bocüksüz ve bocuklu (pöçüklü ve pöçüksüz) yemeni, çarık tipi ve piyantalı isimli modelleri vardır.

Arapgir Tahta Çivili Ayakkabının geçmişi eskiye dayanır. Coğrafi sınır özgü üretim tekniği vardır ve ustalık becerisi gerektirir. Bu sebeplerle coğrafi sınır ile ün bağı bulunur.

Üretim Metodu:

Arapgir Tahta Çivili Ayakkabının üretimi için gerekli temel malzemeler aşağıda verilmektedir.

- Deri: Tabaklanmış sığır derisidir.
- Kösele: Taban yapımında kullanılan ham sığır derisinden elde edilir.
- Taban astarı: İnce köseleden yapılır.
- Tahta çivi: Uzunluğu 5 mm, kalınlığı ise 0,5 mm olup fırınlanmış huş, kayın ve gürgen ağacından yapılır ve tabanın sayaya montesinde kullanılır.
- Kasaburuk: Tahta çiviler ayakkabı tabanına monte edilirken kasaburukla delik açılır.
- Kanca: Ayakkabı kalıptan kanca ile çıkarılır.
- Tel çivi: Ebatı 5x22 mm olup ayakkabı kalıba çekilirken ve topuk monte edilirken kullanılır.
- İstampa: Kesimde kalıp görevi görür.
- Kalıp: Tahta kalıp kullanılır.
- Danilya: Sayayı kalıba çekmek için kullanılır.
- Labunya: Cila mumunun ayakkabı kenarına sürülmesinde kullanılır.
- Raspa: El raspa ve iç raspa olarak iki çeşit olup törpüleme işlemi için kullanılır.
- Kerpeten: Çivileri çekmek için kullanılır.
- İlinti tığı/ilinti bizi: Dikiş için kullanılır.
- Filo bıçağı ve falçata: Kesme ve düzeltme işleminde kullanılır.
- Zımpara: Ayakkabının alt ve yan kenarlarını düzeltmede kullanılır.
- Dikiş ipi: İki üç katlı keten ipi olup el dikişi yapılırken bal mumu ile mumladıktan sonra kullanılır.
- Cam: Ökçe ve yan kenarların kazınarak düzeltilmesinde kullanılır.
- Petatir: Tabanın yan kenarlarını şekillendirmede kullanılır.
- Zimba: Sayanın ön yüzüne model verilirken kullanılır.
- Çiriş tozu: Çiriş bitkisinin köklerinin kurutulmasıyla elde edilir. Su ile ıslatılarak yapıştırıcı veya sertleştirici olarak kullanılır.
- Karşılık: Tahta takozdan yapılır. Ayakkabının kenarları bıçakla düzeltilirken derinin zedelenmesini önlemek için deriye dayanak olarak kullanılır.
- Siyah reçine boyası
- Çekiç, örs

Arapgir Tahta Çivili Ayakkabıda kullanılan modellere ve özelliklerine aşağıda yer verilmektedir.

Maskeretli model: Ayakkabının ön burun kısmının üzerine, enine doğru parça koyulup dikilir.

Normal model: Düz, önden bağcıklı veya bağciksizdir.

Yemeni kalıbı modeli: Ayakkabının burun kısmı dardır.

Atkılı model: Ön kısmı düz olup taban kenarından kayış gelir ve bu modele kayışlı da denir.

Önü havuzlu model: Normal modelin ön burun kısmının üzeri enine dikilir.

Parça göbekli model: Ön kısmın üzerine uçtan yukarı doğru havuzlu bir dikim yapılır.

Bağcıklı zımbalı model: Ön yüzün üzerine, zımba ile açılan deliklerle motifler yapılır.

Bocçiksiz ve bocçıklı (pöçüklü ve pöçüksüz) yemeni modeli: Yemeni modeline benzer olup ayakkabının fileto kısmı normalden uzun olanlara pöçüklü/bocçıklı denir.

Çarık tipi model: Sandaleta benzer ve karyoka ismiyle de bilinir.

Piyantalı model: Petatir adlı aletle, ayakkabının alt taban kösesinin yan kenarlarının üstleri şekillendirilir. Bu işleme kıtırık yapma da denir.

Arapgir Tahta Çivili Ayakkabının Üretim Aşamaları:

Arapgir Tahta Çivili Ayakkabı, hazır ölçü kalıplarına uygun olarak üretilir. Özel durumlarda ise ayağın ön tarak kısmı ile uzunluğunun ölçüsü alınarak üretim yapılır. Yapılacak model seçilerek fort veya bombe kullanıp kullanılmayacağı belirlenir. Istampaya göre filo bıçağı ile saya (ayakkabının yüz kısmı) kesilir. Eğer ayakkabının ön yüzüne delikli model istenmişse zımba ile desen vurulur. Sayacı makinasında iç astarı ve üst kenar kıvrımlarının dikişi yapılır.

Köseleden kesilen taban astarı, tahta kalıbın tabanına çakılır. Taraklı ayak için kalıbın ön tarafının uç üst kısmına meşinden parça çakılır. Yapılan bu işleme alça vurmak adı verilir. Ayakkabının ön uç ile arka kısmının sertliğini sağlamak için taban astarından kesilen parçalar, çiriş tozundan hazırlanan mayi sürülerek bu kısımlara yapıştırılır. Ayakkabının arka kısmına konulan parçaya fort, ön uç kısmına konulan parçaya ise bombe denir.

Hazır haldeki sayanın iç tarafına çiriş tozu sürülerek küçük bez parçaları yapıştırılır. Bunların üzerine sayaya bir kenardan dikilmiş olan astarın da yapışması sağlanır.

Ayakkabının yapımı bittiğinde kalıptan kolayca çıkarılması için, kalıbın ön üzerine ve arka kısmına sabun sürülüp kâğıt parçası konduktan sonra saya kalıbın üzerine geçirilir. Sayaanın kenarı, danilya aletin ucuyla çekilip gerdirilerek tel çivilerle kalıba çakılır. Ön ve arka tabanın çevresine, potluğu önlemek için tel çiviler sık olarak çakılır. Bu aşamada kullanılan tel çiviler, taban monte edilmeden önce çıkarılmak üzere sayanın kalıba gerdirilmesi için kullanılır.

Kalıba yerleştirilen sayanın kalıba tam oturmasını sağlamak için çekiçle kalıbın yan ve üst kısımlarına vurulur. Falçata kullanılarak fazlalık kısımlar kesilir. Tel çiviler ile kalıba monte edilmiş olan saya, taban astarına ilinti dikme adı verilen el dikişiyle dikilir veya yapıştırıcı kullanılarak yapıştırılır. Uç kısmı içe doğru hafifçe eğri ilinti tıgı, astara sokulur ve ardından iğne buraya batırılarak çift kat el dikişi yapılır. Dikiş yapılan ip iki ya da üç katlı bal mumu ile kaplanmış keten ipliğidir.

İlinti dikişi veya yapıştırma işleminden sonra, taban için kesilmiş olan kösele, bıçağın keseceği tava gelinceye kadar suda ıslatılır. Böylece köseleye çakılacak olan tahta çivinin şişmesi ve dayanıklı olması sağlanır. Kösele aşındıkça tahta çivi de aşınır ve tabanda açılma olmaz. Islatılmış taban kösesi, kalıptaki tel çivilerin 20 dk bekletilip çekilmesiyle birlikte kalıpta çekili olarak kalan sayanın tabanına konur ve bıçak ile taban kenarına iz açılır. Kasaburuk çekiçle vurularak bu iz üzerinde delik açılır ve açılan her deliğe tahta çiviler çivilenir. Bu işlemin ardından falçata ile yan kenar fazlalıkları alınarak düzeltmeler yapılır.

Düzeltilen yan kenarlara petatir kullanılarak şekil verilir. Bu işleme piyanta denir. Piyanta yapımından sonra kalıptaki ayakkabının ökçe kısmına, yapıştırıcı ve 5x22 mm ölçülerinde tel çivi kullanılarak topuk monte edilir. Çivilenen topuğun kenarları ve tabanı cam parçası ile kazınır, zımpara ile düzeltir ve siyah reçine boyası ile boyanır.

Ocak üzerinde ısıtılmış labunya kullanılarak kenar kısımlara cilalanır. Ayakkabı, kalıp üzerinde iki gün bekletilerek şeklinin bozulması önlenir. Kanca ile kalıptan çıkarılan ayakkabının iç kısmındaki tahta çivi uçları el raspası ile kırılıp törpülenerek düzeltilir. Çiriş tozu sürülen iç astar, ayakkabının iç tabanına yapıştırılır. Topuk kenarlarına filo bıçağı ile çepeçevre iz açılarak şekil verilen kısımlar cilalandıktan sonra Arapgir Tahta Çivili Ayakkabı giyime hazır hale gelir.

Coğrafi Sınır İçerisinde Gerçekleşmesi Gereken Üretim, İşleme ve Diğer İşlemler:

Arapgir Tahta Çivili Ayakkabının geçmişi eskiye dayanır. Coğrafi sınıra özgü üretim tekniği vardır ve ustalık becerisi gerektirir. Bu sebeplerle coğrafi sınır ile ün bağı bulunan Arapgir Tahta Çivili Ayakkabının üretim aşamalarının tamamı coğrafi sınırdaki gerçekleştirmelidir.

Denetleme:

Denetimler; Arapgir Belediyesinin koordinatörlüğünde, Arapgir Belediyesi Kültür ve Sosyal İşler Müdürlüğü, Arapgir Esnaf ve Sanatkarlar Odası ile Arapgir İlçe Halk Eğitim Müdürlüğünden ürün konusunda uzman birer kişinin katılımıyla en az 3 kişiden oluşan denetim mercii tarafından gerçekleştirilir.

Denetimler, düzenli olarak yılda en az bir kere yapılır. Ayrıca şikâyet üzerine ve gerekli görülen hallerde her zaman yapılır. Denetim sonucunda hazırlanan denetim tutanakları, Arapgir Belediyesi tarafından raporlanarak Türk Patent ve Marka Kurumuna gönderilir. Denetim sırasında tespit edilen uygunsuzluklar ile alınması gerekli tedbirler, denetlenen kişi, kurum veya kuruluşa bildirilir.

Denetim mercii, aşağıdaki kriterlere bağlı olarak denetim faaliyetlerini gerçekleştirir.

- Üretimde kullanılan malzemelerin, araç ve gereçlerin uygunluğu.
- Özellikle tahta çivi kullanımı olmak üzere üretim metoduna uygunluk.
- Arapgir Tahta Çivili Ayakkabı ibaresi ile mahreç işareti ambleminin kullanımının uygunluğu.

Denetim mercii, kamu kuruluşlarından veya özel kuruluşlardan veya bunlarda görevli uzman gerçek veya tüzel kişilerden denetimin gerçekleştirilmesi sırasında faydalanabilir veya hizmet satın alabilir. Tescil ettiren, hakların korunmasında hukuki süreçleri yürütür.